

Bir Sorunun Cevabı

Soru: Mescitlerin bitişiğindeki vudu (abdest) mekânlarını kilitlemek yahut bunların kullanımı karşılığında ücret almak câiz midir? Mescidin müştemilâtından bir kısmını insanlara satıp bunun bedelini mescidin maslahatına harcamak câiz midir? Yada mescidin müştemilâtına evler veya dükkânlar inşa edip mescidin maslahatına kiraya vermek câiz midir?

Cevap:

1. [] Mescid, beş vakit salâh için hazırlanmış bir mekândır ve üstü kapalı kısmı ve kezâ mescidin müştemilâtını kapsar. Mescidin hükmü, vakf (adanmış) olmasıdır. Dolayısıyla ne satılır, ne de bir Müslüman orada salâhtan men edilir.
2. Bu mekândan bir kısmın, salâhtan başka, yani uğrunda vakfedildiğinden (tahsis edildiği maksattan) başka bir şey için alınması câiz olmaz. Dolayısıyla müştemilâtında “dükkânlar” binâ edilmez veya evler ve benzerleri için ondan bir alan alınmaz.
3. Beraberinde imâm veya müezzîn evleri için yada vudu ve benzeri hizmetler için yada bitişik dükkânlar için diğer sahalar da vakfedilmiş ise câiz olur. Yani vakfedilmiş mescidin inşaat projelerinde: (a) salâh alanı, (b) bitişik yerleşim alanları, (c) genel hizmet alanları... lavabolar... (d) dükkân alanları ... diye belirtilmiş ise câiz olur. Nitekim mescit ile tüm müştemilâtı mescidin işleri için vakfedilir. Yani “mescidin maslahatını gözetmek” üzere infâk edilir.
4. Yukarıda belirtildiği gibi, mescidin müştemilâtı mescide vakfedilmiştir. Bundan ötürü asıl olan; lavaboların, salâhı edâ edenler için bedelsiz kullanımınıdır. Bunun için salâh vakitleri sularında yani zann-ı gâlib, vaktin lavaboların kullanımının salâh için olduğu yönünde ise kullanım bedeli alınmaz. Zîra bunu almada, salâhı edâ edenler için sıkıntı ve kayıt olur ki bu haramdır. Velâkin salâh vakitleri dışında yani zann-ı gâlibin, kullanım vaktinin salâh için olmadığı yönünde olursa, mescidin maslahatı için bedel alınması câiz olur, yani vakf kapsamında olur.

Yani asıl olan; salâhı edâ edenlerin lavaboları kullanımından bedel alınmamasıdır. İstisnâ olan ise; salâh vakitleri dışında alınabilmesi ve bunun mescidin maslahatına olmasıdır. Bu istisnâ, burada bunun için bir sebep vardır, anlamına gelmektedir. Meselâ, salâhı edâ edenlerin kullanımına elverişli ve temiz kalması ve buna benzer hususlar için lavaboların korunması ve dolayısıyla salâh vakitleri dışındaki genel kullanımının tanzim edilmesi gibi.

Bununla birlikte mülâhaza edilmelidir ki bu, mutât zaman dilimleri dışında salâh için sıkça gelinmeyen (boş kalan) mescitler içindir. Şehir merkezlerinde, sürekli bir şekilde salâha sıkça geline mescitler için ise zann-ı gâlib, lavaboların kullanımının salâh için olmasıdır. Dolayısıyla bunlar için bedel alınmaz.

Velhulâsâ; zann-ı gâlibin, salâh için olduğu vakitlerde lavaboların kullanımı bedelsiz olur. Çünkü salâhı edâ edenlerin, vakfedilmiş mescidin hizmetlerinden olan vudularına kayıt konulması sahîh değildir ve haramdır.

Zann-ı gâlibin, salâh için olmadığı vakitlerde ise lavaboların kullanımından, mescidin maslahatı için bedel alınması câiz olur. Bedelsiz olması da câizdir.

Şehir merkezlerinde, gerek ezân sırasında cemaatin hazır bulunduğu, gerekse sonrasında salâh edâ edilen, hemen hemen sürekli salâh için sıkça geline, yani lavaboların kullanımında zann-ı gâlibin salâh için olduğu mescitlerde ise bedel yoktur.